

که هر کوی در مثل خود باشد مثل شخصی است که در میان
انصار خود باشد

جدول پانزدهم در تعیین مثلثات در باب چهارم
و سی و نهم است

یکی از فضلا در تعیین مثلثات در باب چهارم و بیست و نهم
بیتی گفته است که حفظش بسیار خوب است برای

طالبان این مطلب مفید است مصرع اول چهار کلمه است

و هر کلمه چهار حرف اول اشاره بخمصر دوم بر ب

اول سوم بر بی بی چهارم شکر که سوم دور است

بیت

نَسِيلٍ قَرِيحٍ هَلْدِيٍّ مَخْرَجٍ شَبْحُوفٍ دَوْمٍ مَبْدَأٍ رَسْمٍ

کلمه اول نسیل حرف نون علامت نرسیدن علامت شمس

مرفی اول یا علامت مشتک مرفی و دوم لام علامت
 زحل شبیک آن دو کلمه تخرج حرف تا علامت ترب
 یا علامت بهره مرفی اول را علامت مرفی دوم خاء
 علامت مرفی شبیک آن دو کلمه سوم هدی حرف
 یا علامت جوانم علامت حل مرتبه اول وال علامت
 عطارد مرفی دوم یا علامت مشتک مرفی آن دو
 کلمه چهارم ده حرف میم علامت بهره مرفی
 اول خا علامت مرفی مرفی دوم را علامت شبیک
 آن دو این حرف تعجب بین اینها می مثلث است
 و چون جوابی تعجب بین اینها را کفی حرف
 دوم هر کلمه را بجای حرف سیمش گذار که حرف سوم حرف
 ثانی هر کلمه باشد بهمدین ترتیب این که از باب سببی

از لفظ

ہر مثلث از کوکب کدہ اندا اینسبل ترنج ہدی ہدی ہدی
 جہد اول شانہ ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی
 چون در بیان مثلثات بروج طبایع انہا نہ معلوم شد
 از یہ نمود کہ شمس از طبایع کوکب ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی
 لیسیت محل سرد و خشک است یا بختہ اورا رخس
 از شمس ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی
 و ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی
 مشکلی از اسباب مرکب است ان را رخس اصغر گویند
 و ششتری گرم و تر است ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی ہدی
 و چون عمدہ اسباب حیات از این دو کیفیت ماصلاست
 اورا سعوا کہ گفتہ اند زیرینہ گرم و تر است اما گرمی او
 مشکوک فیذاست ولی عیوبت و سردیش مستحق تعیبست

معنی آنکه مرتبی یوم ریشنبه و لیل شنبه ترنج است. کاره پارم
 مدلاذ میم یوم وال چهار شنبه لام لیل الله بکت شنبه
 وال غطار د معنی آنکه مرتبی یوم چهار شنبه لیل یک شنبه
 عطار د است کلمه چهار میم یوم یا پنج شنبه لام لیل یا شنبه
 یا شتربی معنی آنکه مرتبی یوم پنجشنبه و لیل و د شنبه شتربی
 کلمه ششم میم یوم و او جمعه لام لیل جمیم شنبه هارنم
 معنی آنکه مرتبی یوم جمعه و لیل شنبه زمره است کلمه هفتم
 منزل دای میم یوم زبا شنبه لام لیل وال چهار شنبه لام لیل
 معنی آنکه مرتبی یوم شنبه و لیل چهار شنبه زحل است این
 بیت هم در معرفت کواکب ارباب لیالی تنهاست بیت

گر بخوانی آذین جَدِ دَرِ اَهْلِ وِ مَرِ نَخ
 صاحب شنبه چو صبح وقت روشن شود

در این

در این بیت حرف اول هر کلمه اشاره با یام هفته و حرف
 دوم علامت کوکب است کلمه اول ا د الف علامت کجنگ
 وال علامت عطارد یعنی مریخی یک شنبه عطارد است کلمه
 دوم جی با علامت دو شنبه یا علامت مشتری یعنی
 مریخی شنبه و شنبه ترتیب کلمه ششم چهار جمیم علامت
 شنبه با علامت زهره یعنی مریخی شنبه زهره است
 و چهار کلمه دیگر هم بر این قیاس است

جدول هجدهم در شرح جدول سالهای کمریت
 که در صفحه سیم از ورق دوم تقویم نویسنده حکمای ترکستان
 بر آنند که دوریست که بر دو از ده سال میگذرد و هر سال
 بروی جانوری نوشته و احوال انان از طبع و خوی آن
 جانور معلوم میگردد و مبداء این دوره از بودن اقبان

در حد و نیمه دلواست و ابتدای ماه اول سالش از جهت
 باشد که در اواسط برج دلوا واقع گردد و آن روزش
 نوروز ایشان است و اسامی آن دوازده جانور را که در
 آن جدول بترکی و فارسی مینویسند این است که اول
 به ترکی اسم آن جانور است و ثانی که بعضی سال است
 بآن متصل سازند باینطور

سال موش	سیحان شیل
سال کابو	اود شیل
سال پلنگ	بارس شیل
سال خرگوش	توشقان شیل
سال نهنگ	لوی شیل
سال مار	سیلان شیل

سال اسب	یونت میل
سال کوهنند	قوی میل
سال میمون	پچی میل
سال مرغ	تختای میل
سال سنگ	ایت میل
سال خوک	تنگوز میل

چنانچه در این بیت این سامی مندرج است

زین چهارچوب کبیری نهنگ آید	موش ز بقر و پنک و خرگوش
سعد و مرغ و سنک و خوک و آخر کار	انگاسب و کوهنند است

جدول نوزدهم در مثال بعضی از نظرات است

که در جدول مفهم از این خلاصه که در بیان علامات است
درارقامات آنها اغماضی شده اولاً علامت نظر مقارنه

نون و با تقویمی باینطور **ح** پس اگر مقارنه قمر با کوکب
 باشد در صفحه قمری در جدول هر یک از کوکب که باشد رقم
 اول علامت مقارنه را بنویسند و رقم دوم ساعت را
 بنویسند و رقم سوم دقیقه را و رقم چهارم علامت شب یا روز را
 باینطور **د ه ط ل** مثلاً این رقم در جدول مشرب
 و مقابل روز چشنبه دهم شهر شوال خوانده میشود مقارنه قمر
 با مشتری پنج ساعت و نه دقیقه شب چشنبه دهم شهر شوال و هر کجا
 مثلاً زحل و عطارد را با هم نظر مقارنه است در جدول اتصال
 مقابل روز شنبه نهم صفر و ساعت یازده دقیقه قمری را
 چنین بنویسند **ل ه ص ک** ما نون و با تقویمی
 علامت نظر مقارنه لام علامت زحل و ال تقویمی علامت
 عطارد و نیم و زاء مینقط علامت یوم شنبه یا معکوس

علامت ساعت ده یا و الف علامت یازده دقیقه و نظرات
 مقارنه دیگر در صفحه قمری در جدول اتصالات که قمری
 کوکبی و کواکب دیگر با هم داشته باشند نشان هر یک
 در جای خودشان چنین است دو م تدریس است
 و علامت دایره بین است اینطور است پس اگر قمری
 با کواکب نظر تدریس باشد در صفحه قمری در جدول آن
 کوکب چهار علامت نویسد د و دایره بین
 علامت تدریس و او علامت شش ساعت با علامت
 پنج دقیقه را علامت و زملا مقابل روز دهم ربيع الثانی
 خوانده میشود تدریس قمری فلان کوکب شش ساعت و
 پنج دقیقه روز دهم ربيع الثانیست و اگر تدریس
 شمس با زهره باشد در شب و شبانه شش ساعت و

بیت یک دقیقه در جدول اتصالات با این طور نویسند
 و ساعت کا رقم دایره کسین اول علامت تدیس
 رقم دایره کسین دو و علامت شمس رقم با علامت سه
 رقم نیم و با علامت یوم دو و شنبه رقم چهارم حطی علامت
 هشت ساعت رقم کاف و الف علامت بیت یک
 دقیقه خوانده میشود تدیس شمس بازیره روز و شنبه
 هشت ساعت و بیت یک دقیقه سوم نظر تریع است
 اگر تریع قمر با مریخ باشد در صفحه قمری در جدول مریخ
 چهار رقم نویسند اینطور ع طول عین
 علامت تریع ط علامت ساعت ۹ و او علامت ساعت
 شمس لام علامت لیل اگر در مقابل روز پنجم
 بیستم شهر محرم باشد خوانده میشود تریع قمر با مریخ نه ساعت

نش و دقیقه شب مبیت و یکم محرم است و اگر تربیع مریخ باشد
 با شتری روز یکشنبه چهار ساعت و سی و پنج دقیقه

در جدول انصالات این است ع ح ک م

عین علامت تربیع خا و بیقظه علامت مریخ با معکوس

علامت شتری سیم و الف علامت یوم یکشنبه

وال تقوی علامت چهار ساعت لام و با علامت سی و

پنج دقیقه چهارم نظر ثلث است اگر ثلث قر باشد

با شمس ده ساعت و مبیت و هفت دقیقه روز شنبه

در صفحه قمری در جدول با الشمس فم ش این است

ک ال ر ثا بیقظه علامت ثلث و با معکوس علامت

ده ساعت و کاف و راء علامت مبیت و هفت دقیقه

علامت روز مثلا این فم در صفحه قمری در جدول شمس

روز دوشنبه هشتم رجب است خوانده میشود تثلیث قمر
 با شمس و ساعت بیست و هفت دقیقه روز دوشنبه
 هشتم رجب و اگر تثلیث زحل با شمس باشد شب دوشنبه
 پنج ساعت و چهل و نه دقیقه قمر شمس و جدول الصلوات
 این است ل ح ه ط تا بیقطة علامت تثلیث
 دائرة کسین علامت شمس مسیم و سر حیم علامت یوم
 دوشنبه با علامت پنج ساعت مسیم و طان علامت چهل و
 نه دقیقه خوانده میشود و تثلیث زحل و شمس یوم دوشنبه
 پنج ساعت و چهل و نه دقیقه نظر پنجم مقابل قمر را باز هر هفت
 ساعت و پنج دقیقه روز چهارم و جدول بالر هوه
 مقابل روز دوشنبه چنین نویسند ل ح ه و
 لام با علامت مقابل حاء علامت هشت ساعت را

علامت روز خوانده میشود مقابل قمر با زهره هشت ساعت و
 پنج دقیقه روز فلان و هرگاه مقابل شمس و زهره باشد
 شب چهار شب ز ساعت ده و دقیقه شمس در
 جدول اتصالات کلیه این است له ر ه ل ط ک
 لام و با علامت مقابل دایره سین علامت شمس لام
 و دال علامت لیل چهار شب ط علامت ساعت نه
 یا معکوس علامت ده دقیقه خوانده میشود مقابل شمس
 با زهره شب چهار شب ز ساعت ده و دقیقه است و
 باقی نظرات قمر را به همین قسم در صفحه قمری در هر جدولی
 بنویسند مقابل و زو قوعش چهار علامت بنویسند
 مثل نیره و طریقه و تحت الشعاع و خروج الشعاع که معلوم
 همان خود قمر است و نظرات کوکب و یکر را به هم در

جدول اتصالات کلیه نویسنده چنانچه ارقام هر یک مجزاً
و مفصلاً در ضمن این خلاصه مندرج شده است
جدول هشتم در تناظر دو کوكب است که شرح آن
در ضمن ارقام است جدول اتصالات انماض شده
پس بدانکه این نظریه غیر از تناظر اتصال و مشکله محلی نیز
گویند و این تناظر یا اتصال یا مشکله محلی بر دو نوع است
نوع اول تناظر بومی است که آنرا تناظر زمانی و اتفاق
طریقت هم گویند و آن بودن دو کوكب است در برج
و درجه از بروج مقدم که موخر که در روی آنها باشد
از دو طرف اول سرطان که نقطه انقلاب صیفی است
مساوی باشند پس دوری یکی از این دو کوكب تا اول
سرطان بر توالی بروج است و دوری دیگر

تا همان موضع برخلاف توالی باشد مثلا کوکبی بر توالی
 بروج در بیستم درجه برج حمل است که تا اول برج سرطان
 بعدش ده درجه از حمل است و دو برج ثور و جوزا
 و کوکبی دیگر برخلاف توالی بروج در ده درجه برج سنبله است
 که از اول سرطان ده درجه از سنبله و دو برج
 سرطان و اسد را دور کرده اگر فرضا این کوکب برخلاف
 توالی بروج رجعت با اول سرطان کند و آن کوکب از
 بیستم درجه حمل بر توالی بروج سیر کند مسافت هر دو تا
 اول سرطان دو برج و ده درجه است نوع دوم این تامل
 با اتصال با مشکله محلی تا طر مطلعی است و آن را اتفاق
 قوت هم گفته اند و آن بودن دو کوکب است در برج و در
 بر توالی بروج یا برخلاف توالی بروج که دوری آنها اولیا

حمل که نقطه اعتدال ربیعی است مساوی باشد مثلا کوکبی در
 پانزده درجه برج دلو باشد و کوکبی دیگر در درجه پانزده
 ثور که بعد هر کدام تا اول حمل بر توالی و خلاف توالی
 یک برج و پانزده درجه است و الله اعلم بحقایق الامور

الحیاتیة مشتمل است بر توضیح مطالبی که علمش مرید
 خیرت در این فن است و ذکر آنچه در ضمن تسویدین
 اوراق اغماض شده منقسم بدوازیکه و مفصل بر

هج لایکه و ایجتہ الاولی در بیان مطالبی که علمش مرید

خیرت در این فن است در پنج لایکه اول در بیان و تهن
 طلوع بروج بدانکه مدت طالع بودن هر برجی از دوازده
 برج از قرار است که در این بیت مذکور است ۷۷

طلوع برج و ساعاتش مفصل گویم و محمل

صیاک احوال بطحجید ذریک هوبل

کلر اول صباک صا و علامت صفر برج حمل و با علامت برج

حوت الف علامت یک ساعت و کاف علامت بیست دقیقه

یعنی مدت طالع بودن برج حمل و برج حوت یک ساعت و بیست

دقیقه است کلر دوم ای ال الف علامت برج ثور حرف با علامت

برج دلو الف علامت یک ساعت لام علامت سی دقیقه یعنی

مدت طالع بودن برج ثور و دلو یک ساعت و سی دقیقه است

کلر سوم بطب با علامت برج جوزا طاع علامت برج جدی باء

علامت دو ساعت یعنی طالع بود برج جوزا و جدی دو ساعت است

کلر چهارم حجیک جمیم علامت برج سرطان حاء علامت برج قوس

با علامت دو ساعت کاف علامت بیست دقیقه یعنی مدت

طالع بودن برج سرطان و قوس دو ساعت و بیست دقیقه است

کله پنجم و زنگ وال علامت برج اسد زاء علامت برج عقرب
 باء علامت دو ساعت کاف علامت بیت دقیقه یعنی مدت
 طالع بودن برج اسد و عقرب دو ساعت و بیت
 دقیقه است کله ششم هو بل باء علامت برج سنبل و او
 علامت برج میزان باء علامت دو ساعت لام علامت
 سی دقیقه یعنی مدت طالع بودن برج سنبل و میزان
 دو ساعت و بیت دقیقه است ال ای که دو م و در سنسن
 برج طالع هر مولودی یا بانامی هر سننیانی و عملی طریق
 است که مثلا طفلی امروزه ساعت و نیم از روز گذشته
 متولد شده میخواهیم بدانیم در آن ساعت چه برجی طالع
 بوده می بینیم شمس در پانزده درجه اسد است پس اول
 طلوع آفتاب پانزده درجه اسد طالع بوده چون مدت

طالع بودن اردو ساعت و بیت دقیقه است نصف آن
 یک ساعت و ده دقیقه و بعد از آن سنبه طالع شده است
 طلوعش دو ساعت سی دقیقه این شش ساعت و ده دقیقه
 بعد از آن عقب طالع شده است طلوعش دو ساعت
 و بیست دقیقه این شش ساعت بعد از آن فوس
 طالع شده و مدت طلوعش دو ساعت و بیست دقیقه
 این ده ساعت بیجاه دقیقه لهذا این حساب در وقت تولد
 آن طفل او اخرج فوس طالع بوده است و رایجه از
 برای طالع او کشیده تقویم کوکب را هم در هر برجی باشد
 در آن رایجه ثبت سازند و بر احوال آن مولود از هر بابی که
 باشد منجم صادق حکم کند لایحه سوم در ظهور و خفای کوکب
 کیفیت ظهور و خفای کوکب است که علامتش را در اوقات

کما
 ساعت و ده دقیقه
 بعد از آن طالع
 شده است و بیست
 دو ساعت و بیست

جدول اتصالات کلی بیان کردیم پس سبب آنست که
 هر یک از کواکب پیش از احتراق چند روز از تابش نور
 آفتاب محظی گردند و بعد از آن ظاهر شوند بجهت آنکه چون
 آفتاب از مقابل کواکب منصرف شود هر آینه بواسطه سرعت
 در طلوع بر کواکب سبقت گیرد و در روز متقارب
 با آنها شود تا بعد میانشان به شصت درجه آید کواکب را
 در ایحال مغربی خوانند و چون در تحت الشعاع شمس
 افتند و محرق شوند آفتاب از آنها باز به شصت درجه
 بگذرد و در مشرق ظاهر شوند که کواکب را در این حال مشرقی
 خوانند اینست ظهور و خفای کواکب داینکه در تقویم ظهور
 و خفای کواکب را مینویسند بجهت آنست که اگر طوائف را
 بظهور و خفای کواکب احتیاج است چون اهل اعداد و

طلمات و اهل و بهجت و فلاحت و از کواکب ثوابت
 ظهور شعری یاقی و سهیل را بسیار ترقب باشند
 چنانچه اهل و بهجت به بیت و یکر و قبل از ظهور شعری
 از بهر تخمی بکارند هر کدام در وقت ظهور او سبزه خرم
 تر شده باشد گویند در آن سال آن تخم نیکو حاصل دهد
 و بظهور سهیل زیاده مقید اند چه در بعضی بلاد ابتدا
 زراعت کنند و ابتدای نوبری کنند و از آنک
 او و از حرکتی که از شعشع نور او ظاهر شود و جوارش
 آن سال استدلال کنند لایحه چهارم در بیان سبب
 تعیین فلک شمس در وسط افلاک سیارات
 از آنست که آفتاب تیر اعظم است و کواکب و یکر در
 تحت الشعاع او مابود مانند سلطانست که در هر جا باشد

و قیقه شمسی را چنین نویسد **ع** یعنی
 رجعت غطار و یوم سه شنبه و دیگر رقم برج و درجه و
 و قیقه را بنویسند لایکه تخم دروالتن تقویم لوالب
 که در صفحه شمس می نویسند در صفحه شمس که در هر جدولی
 تقویم کوکی را نوشته باینطور مثلا در یکی از صفحات
 مقابل روز شنبه سیم ماه فلان که شمس در برج جوزا در
 درجه سیم و بیست دقیقه است اینطور نوشته شد
 جدول نوشته الشمس که تا آخر صفحه آن جدول تقویم
 شمس است بر رقم باینطور **۶۰** **۷۰** **۸۰** **۹۰** **۱۰۰** **۱۱۰** **۱۲۰** **۱۳۰** **۱۴۰** **۱۵۰** **۱۶۰** **۱۷۰** **۱۸۰** **۱۹۰** **۲۰۰** **۲۱۰** **۲۲۰** **۲۳۰** **۲۴۰** **۲۵۰** **۲۶۰** **۲۷۰** **۲۸۰** **۲۹۰** **۳۰۰** **۳۱۰** **۳۲۰** **۳۳۰** **۳۴۰** **۳۵۰** **۳۶۰** **۳۷۰** **۳۸۰** **۳۹۰** **۴۰۰** **۴۱۰** **۴۲۰** **۴۳۰** **۴۴۰** **۴۵۰** **۴۶۰** **۴۷۰** **۴۸۰** **۴۹۰** **۵۰۰** **۵۱۰** **۵۲۰** **۵۳۰** **۵۴۰** **۵۵۰** **۵۶۰** **۵۷۰** **۵۸۰** **۵۹۰** **۶۰۰** **۶۱۰** **۶۲۰** **۶۳۰** **۶۴۰** **۶۵۰** **۶۶۰** **۶۷۰** **۶۸۰** **۶۹۰** **۷۰۰** **۷۱۰** **۷۲۰** **۷۳۰** **۷۴۰** **۷۵۰** **۷۶۰** **۷۷۰** **۷۸۰** **۷۹۰** **۸۰۰** **۸۱۰** **۸۲۰** **۸۳۰** **۸۴۰** **۸۵۰** **۸۶۰** **۸۷۰** **۸۸۰** **۸۹۰** **۹۰۰** **۹۱۰** **۹۲۰** **۹۳۰** **۹۴۰** **۹۵۰** **۹۶۰** **۹۷۰** **۹۸۰** **۹۹۰** **۱۰۰۰**
 علامت برج جوزا سیم علامت درجه سیم کاف
 علامت بیست دقیقه و در جدول تقویم مگر که در برج
 سرطان و درجه پانزدهم و ده دقیقه است در جدول

نوشته القمر که تا آخر صفحه آن جدول تقویم قمر است بر رقم
 باینطور **ح د م ک** که بر حیم علامت برج
 سرطان یا وها علامت درجه پانزدهم یا معکوس
 علامت ده دقیقه و در جدول تقویم زحل که در برج
 قوس و در برج بیت و نیم و نوزده دقیقه است که
 جدول نوشته زحل که تا آخر صفحه آن جدول
 تقویم زحل است بر رقم باینطور **ح د م ک** که
 علامت برج قوس کاف و بر حیم علامت بیت
 و درجه یا وها علامت نوزده دقیقه است و در
 جدول تقویم مشتری که در برج اسد و در برج سیم
 و پنجاه و پنج دقیقه است بر جدول نوشته مشتری
 که تا آخر صفحه آن جدول تقویم مشتری بر رقم باینطور

۷۷ فر دال تقویمی علامت برج اسد سرجم
 علامت سه درجه نون و با علامت پنجاه و پنج دقیقه و
 در جدول تقویم مریخ که در برج میزان و درجه نوزدهم و
 چهل و یک دقیقه است سر جدول نوشته المریخ که
 تا آخر صفح آن جدول تقویم مریخ است بر رقم باینظور
 و نظ ط و او علامت برج میزان یا و ط علامت
 نوزده درجه مسیم و الف علامت چهل و یک دقیقه و در جدول
 تقویم زهره که در برج ثور و درجه بیست و پنج و چهارده
 دقیقه است سر جدول نوشته زهره که تا آخر صفح آن
 جدول تقویم زهره است بر رقم باینظور **الکرمه**
 الف علامت برج ثور کاف و با علامت بیست و
 پنج درجه یا و دال علامت چهارده و دقیقه است و در

جدول تقویم عطار که در برج سنبله و درجه سیزدهم
وسی و نه دقیقه است سر جدول نوشته الزهره
که تا آخر صفحه آن جدول تقویم عطار است بسم فم
باینطور **حاکم** **عطا** **ع** است برج سنبله یا **وسر** **حجم**
علامت سیزده درجه الامر و طاع علامت سی و نه دقیقه
است و در جدول تقویم **راس** که در برج ولو درجه
بیت و نیم و پنجاه و شش دقیقه است سر جدول
نوشته **راس** که تا آخر صفحه آن جدول تقویم **راس** است
بدر فم باینطور **حاکم** **ف** یا **الف** علامت برج
ولو **کاف** و **الف** علامت بیت یک درجه نون و و او
علامت پنجاه و شش دقیقه است و تقویم این که **کب**
که بهمین قسم مذکور در جدول آن تا آخر مقابل هر درجه